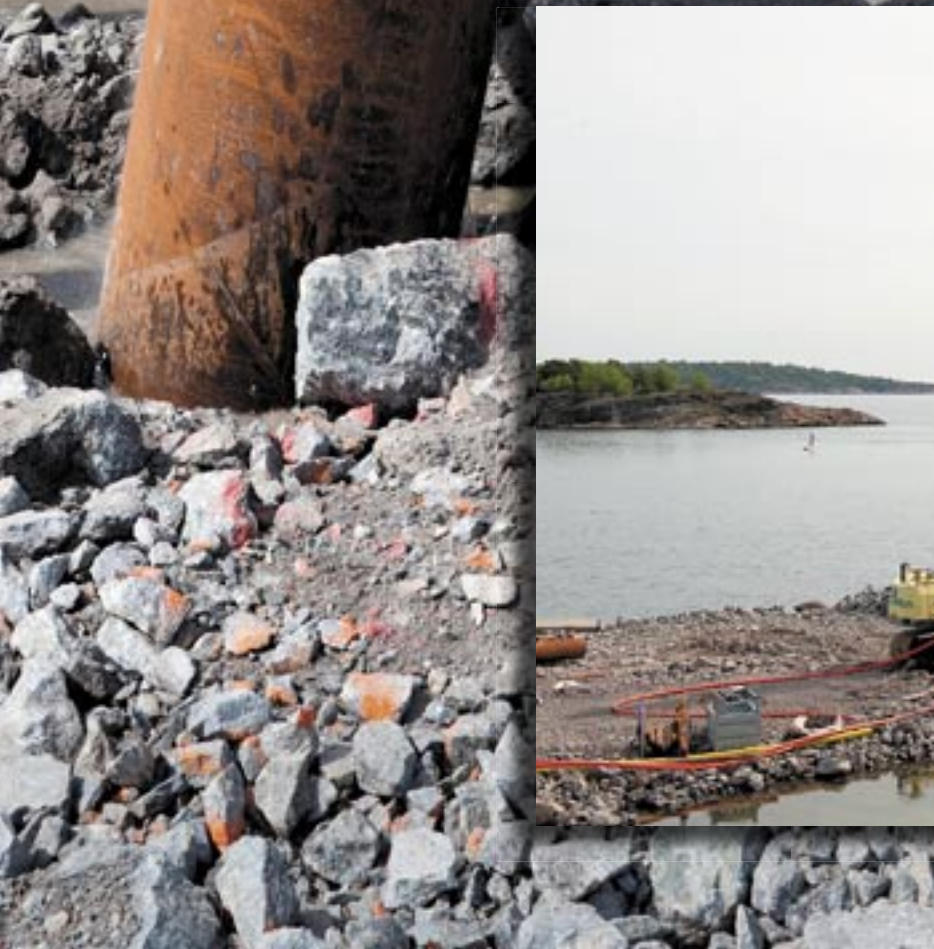




”Vi är inte i närheten av maskinerna utan hjälm, hörselkåpor, glasögon och stålhätta.”

Decimeter för decimeter borrar sig Mattias Åström och hans medarbetare ner i sundets steniga botten. Med sina stora maskiner kan de hantera långa stålrör utan att behöva svetsa ihop flera delar. Det spar tid och pengar och ger dem ständigt nya jobb.

AGA:s nya terminal börjar ta form. Åtta kraftiga rör skall borrar ner till bergrunden innan terminalbron kan placeras på plats.



Borrande bröder bygger bro

text: **Torbjörn Tenfält** foto: **Denny Lorentzen**

På Brunnsviksholmen i Nynäshamns oljehamn bygger AGA Gas en terminal för flytande naturgas. I projektet ingår också en ny tillfartsväg och en hundra meter lång bro från fastlandet.

Grundläggningen lade huvudentreprenören NCC Construction ut på Hercules, som när det visade sig behövas specialborrning och specialmaskiner i sin tur anlidade Mattias Åström och hans bror Martin. Tillsammans driver bröderna sedan drygt tio år tillbaka företaget Alverdens AB.

– Vi har varit här i två månader och har ett par veckor kvar, säger Mattias. Det är så det brukar vara - bröderna Åström och deras tre anställda är med i början av byggprojektet, men sällan hela vägen. Ibland återkommer de för kompletterande arbeten, men oftast drar de vidare till nästa uppdrag.

Specialister på stora dimensioner

Nu har de nästan borrarat färdigt och monterat åtta av de 508 millimeter tjocka stålrör som bron ska placeras på. De har borrarat åtta meter ner genom bottenfyllningen av sten innan de nått bergrunden, och sedan ytterligare en meter för att rören ska få ordentligt fäste.

Fortsättning på nästa sida...

Det gäller att ha rätt utrustning för att klara de stora infrastrukturprojekten. Här syns Mattias Åström framför Zeppelin-riggen som spakas av Paul Jahn.



...fortsättning från föregående sida

Lite längre bort använder de samma teknik för att montera stålrör som den nya tillfartsvägen ska vila på när den går längs stranden.

– Det är inte alltid så här stora jobb när vi anlitas, men ofta. Nästa gång kan det vara grundläggning för en kaj eller ett hus, säger Mattias.

Från värmepumpar till borring

Mattias och Martin Åström hamnade i borrarbranschen av en slump. I mitten av 1990-talet skulle en granne till brödernas pappa installera geoenergi, men tyckte att den firma han hade tänkt anlita var för dyr.

– Han visste att vi kunde installera värmepumpar och att vi hade alla grejer som behövdes. Morfar var elektriker och hade lärt oss en hel del.

Bröderna hjälpte grannen och fick en slant för jobbet. Senare fick de kontakt med Lasse Hautanen, en man med lång erfarenhet av borrhingsarbete som behövde hjälp med installation av värmepumpar till de energibrunnar han borrade. Snart började bröderna även göra slangjobben, det vill säga stoppa ner kollektorslangarna i borrhålen. Efter ytterligare ett par år frågade Hautanen om inte grabbarna ville köpa utrustningen och starta eget.

Vi vill fortsätta vara duktiga på det vi håller på med.

Borarre med läkarexamen

– Både brorsan och jag pluggade på den tiden och hade jobbat extra för att finansiera studierna. Men när chansen kom bestämde vi oss för att slå till och fick låna pengar av banken, berättar Mattias.

Mattias läste till läkare och hade bara AT-tjänsten kvar på sin utbildning vid Karolinska institutet. Han hann göra färdigt studierna innan de började borra på allvar, medan Martin fortfarande har ett år kvar på sina civilingenjörstudier på KTH.

I år har de borrarat på heltid sedan snart tio år tillbaka!

Effektivisering en konkurrensfördel

I början var det mest energiborring i orderboken, men verksamheten har glidit över mer och mer till specialborring.

– I och med att svetstiden kostar så pass mycket har vi en konkurrensfördel ge-

nom att vi hanterar så långt rörmaterial, förklarar Mattias.

– Med en sexmetersmaskin hade vi fått göra en skarv och borra tre meter till. Det tar fem timmar att skarva – sen tar det 16 timmar innan röret har svalnat och färdigkontrollerats. I den här stora maskinen kan vi stoppa ner tolv meter rör utan problem.

Egen erfarenhet bästa yrkesskolan

Det mesta bröderna Åström kan om borring har de lärt sig i jobbet. Från läkarutbildningen har Mattias tagit med sig sunt förnuft, logiskt tänkande och en vana vid att göra riskanalyser.

– Man lär sig ett visst sätt att tänka, sen applicerar man kunskap.

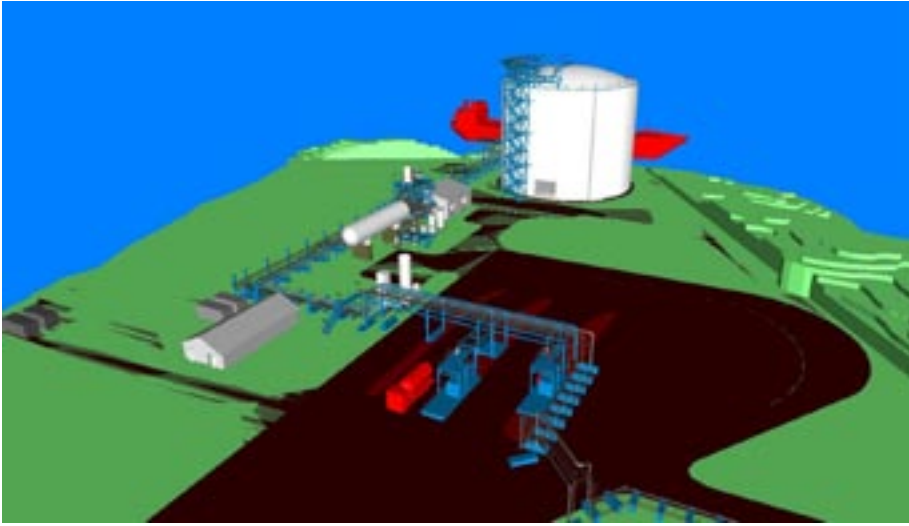
Riskerna är framför allt förknippade med tunga lyft. Därför försöker bröderna hantera så mycket av materialet som möjligt med kranar och vinschar. Ett annat problem är buller.

– Vi är inte i närheten av maskinerna utan hjälm, hörselkåpor, glasögon och stålhätta. Hörselskydden har blåtandsanslutning till telefon så man behöver inte ta av sig dem.

Underhåll räddar maskininvesteringar

Ett moln av krossad sten och havsvatten kastas ut från toppen av den maskin Alverdens använder för brospålarna. Den har kapacitet för att borra ett par tusen meter ner i marken och hantera rör som är ända upp till 1,2 meter i diameter. Både maskiner och annan utrustning är mycket dyra. Borrkronan de använder





Än så länge syns inte så mycket av den nya terminalen för flytande gas som AGA uppför i Nynäshamn. I förgrunden syns terminalbron. Bild: AGA Gas AB

för bropålarna kostar 240 000 kronor, borrhammaren nästan lika mycket. Det är också svårt att snabbt få fram nya delar om något går sönder. Leveranstiden för en ny borrkrona är 7-8 veckor.

– Därför ägnar vi mycket tid åt förebyggande underhåll. Låter man bli att smörja går man snart i konkurs, säger Mattias.

En borrkrona har i normala fall en livslängd mellan 50 och 400 meter. Den kan vara slut redan efter 50 meter utan att det är något fel på den, beroende på att markförhållandena där man borrar är så tuffa att den slits ut.

– Men är du till exempel på Gotland och borrar i kalkberget kan du använda en borrkrona i flera decennier. Där rosttar kronorna tidigare än de slits, tillägger han.

Bröderna försöker hålla kontakt med kolleger i andra borrhjör och de är medlemmar i både Geotec och FAB (Föreningen för avancerad borring).

– Ibland kan man behöva få en annan vinkling på det man håller på med. Har vi mycket jobb kan vi ta hjälp av kolleger och tvärtom, säger Mattias.

– Är det projekt med snäva tidsramar kan det vara bra att avtala med någon kollega om back-up.

Helst stora uppdrag ... och nära

Alverdens har gjort jobb i Aitikgruvan i Norrbotten och på en del andra platser

i Sverige, men åker helst inte runt för mycket i landet. De har också haft möjligheter att arbeta utomlands, men tackat nej.

– Ska man ta uppdrag långt från Stockholm drar kostnaderna i väg. Det är både dyrt och krångligt att flytta maskiner och få tag på reservdelar.

Mattias Åström ser ljusst på framtiden. Företaget har haft gott om uppdrag trots lågkonjunkturen och de närmaste åren kommer stora infrastrukturprojekt som Västerleden i Stockholm och snabbspåret mellan Stockholm och Göteborg att kräva hundratals broar som i sin tur ska stå på tusentals pålar.

Ett mer närliggande projekt är förbättringarna av väg 73 mellan Stockholm och Nynäshamn där Alverdens anlitas för att borra brostöd.

Viktigt att ha roligt

Citybanan och Norra länken är andra stora projekt där företaget varit inblandat. Men Mattias Åström ser inget självändamål i att växa och bli större.

– Vi vill fortsätta vara duktiga på det vi håller på med. Blir vi större blir det bara en massa administration.

Än så länge tycker både Mattias Åström och hans bror att det roligaste är att själva vara ute och borra.

– Det är som att leka i sandlådan när man var liten, bara det att maskinerna har blivit större.



Mattias Åström och hans medarbetare har en konkurrensfördel i att de kan hantera långa rör och slipper lägga ner tid på att svetsa skarvar.



De grova stålrören ska bära upp en bro till den nya naturgasterminalen i Nynäshamn.